ಎಚ್. ಎಮ್. ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯ

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

ಹೆಚ್. ಎಮ್. ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯ,

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ - ೫೮೩೨೧೧

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು : ಹೆಚ್. ಎಮ್. ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯ, ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ – ೫೮೩೨೧೧

ಪುಟ : ೨೪

ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೯೩

ಬೆಲೆ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಜಿ. ಜಯಕುಮಾರ್

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ನಿರ್ದೇಶಕ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ – ೫೭೩೨೧೧

ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ

ಬೆಂಗಳೂರು ಕಛೇರಿ	ಹಂಪಿ ಕಛೇರಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ	ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಕೊಠಡಿ : ೨೧೧	ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಎರಡನೆಯ ಮಹಡಿ	ಹಂಪಿ – ೫೮೩೨೧೧
ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಕಟ್ಟಡ	ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ
ಅರಮನೆ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೫೬೦ ೦೦೧	

Samsh(:haneya Eradu Hejjegalu- Dr. H. M. Marulasiddaiah,
Visiting Professor, Kannada University, Hampi - 58321
First Impression 1993

ಮುದ್ರಕರು : ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು – ೫೬೦ ೦೧೮

೧

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಪ್ತಪದಿ

ಸಂಶೋಧನೆಯು ಇದ್ದುದನ್ನು ಅದು ಏನೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಪರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾಕೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 1) ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಅದಮ್ಯ ಕುತೂಹಲ; 2) ವಸ್ತುವಿನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಹಂಬಲ. ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದೂ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಕ ಎಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅವು ಪೂರಕಾಂಶಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಥವಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವೈಧಾನಿಕ ಕ್ರಿಯೆ. ಇದು ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಲ್ಲ, ಭಾವನಾತ್ಮಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಜಡವಾದುದೆಂದಾಗಲಿ, ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಆತನ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡನೆಗಳು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಹದ್ದಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದರೂ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಧನವಿರುತ್ತದೆ. ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದದ್ದು ಸಹಜವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಶೋಧನೆಗೆ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠತೆಯೇ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳಿ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳಾದ ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿ (approach) ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶೋಧನೆಯು ಕೊರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾರಣ – ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯು ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪೋಷಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಜಲುಗಳು

ಸಂಶೋಧನೆಯು ವೈಧಾನಿಕ ಕ್ರಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಕೆಲವು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕರು ನಾನಾ ಹಂತಗಳನ್ನು, ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ಅವರವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಜಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವವರೆಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಜಲುಗಳು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಅಥವಾ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೧. ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ, ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.

೨. ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.

೩. ಸೂಕ್ತ ಉಪಕರಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು.

೪. ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತಿನ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

೫. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.

೬. ವಿಷಯದ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣ, ತೌಲನಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ, ವಸ್ತುವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.

೭. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿವರಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಆಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು.

೧. ವಿಷಯ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ನಿರ್ಧಾರ

ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ, ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗುಮಾಡಬಹುದು. ವಿಷಯ ಯಾವುದಾದರೇನು ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದ ನಾಲ್ಕೂ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಜಡವಸ್ತು ನಿಕರ, ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕುಲ – ಇವುಗಳಿಗೆ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವ ಅಂಶವಾಗಲಿ, ವಿಷಯವಾಗಲಿ, ವಸ್ತುವಾಗಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೆದರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾವೀಗ ಕೈ ಹಾಕುವುದು ಬೇಡ.

ಮನುಷ್ಯನು ಮಾತ್ರವೇ ವಿಶ್ವದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಭಾಷೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಖೆಗಳನ್ನಾಗಿ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲೂ ಭೌತ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ,

ಎಂದು ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿ, ತನ್ನ ಒಲವಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಳವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಂಥದನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಇದ್ದರೂ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ದೊರೆಕಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ದೊರಕಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆ ವಸ್ತುವಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ಮಾನವನ ವಿಶ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಣಿಕೆ ಅಥವಾ ಆಯಾಮವು ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಇದುವರೆಗಿನ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಬಹುದು.

ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜನಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾರಣ ಕಾರ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಅಧ್ಯಯನವು ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆಯಾದರೂ ಆಗಬಹುದು; ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧನಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದ ವಸ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಧೋರಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಪರಿಮಾಣ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಣತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಪ್ರೇರಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಈ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಲಿಗೇ ಸೇರುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ (Research Design) ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಚೌಕಟ್ಟು (Research outline) ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Organisation). ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಏನೂ ಪರಿಚಯವಿರದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಆಗ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪರಿಶೋಧಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು (Exploratory Design) ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಡತನದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯೇನು, ಅದಕ್ಕಿರುವ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಮಾಣವೇನು, ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ

ಒಳಗಾದ ಜನರ ಜೀವನ ಪರಿಗಳೇನು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ಇಂತಹ ವಿನ್ಯಾಸ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರ ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಂಶದ ಪ್ರತಿ ಮೂಲೆಯನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಇಡಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ (Descriptive Design) ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ತೆರನ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಡತನವನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅದರ ಅನೇಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಿ, ಜನರ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ದಾರುಣವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ, ಬಡತನದಿಂದ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ದೈನ್ಯಭಾವ ಉಲ್ಬಣಿಸುತ್ತದೆ, ಶೋಷಣೆಯು ಹರಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ದುಡಿಮೆಗೆ ಎಂತಹ ಆಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಣೆಗಳು ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ, ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒದಗಿದಾಗ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ (Experimental Design) ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡತನವು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ; ಬಡತನವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬಡತನವು ಸದಾ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ; ಪರಕೀಯರ ದೌರ್ಜನ್ಯಯುತ, ಶೋಷಣಾಯುಕ್ತ ದುರಾಡಳಿತವು ಜನರ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಆದ್ಯ ಕಾರಣ, ಇಂತಹ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ತೆರನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಘಟಕ (Experimental unit) ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಕ ಘಟಕ (Control unit)ಇವುಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವು ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ ಕಾಲಾಂತರದ ಅಧ್ಯಯನ (Logitudinayl Study) ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಾಲ ಘಟಕದೊಡನೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲ ಘಟಕವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಎರಡೂ ಕಾಲ ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಏಕೆ, ಹೇಗೆ, ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡತನವನ್ನು ಈ ತೆರನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಒಳಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಏಕ-ವಿಷಯಕ ಅಧ್ಯಯನವೂ (Case study) ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಬಹು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಂಥದೇ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಯಾಕೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗುರಿಗಳು, ಆಶಯಗಳು, ಉದ್ದೇಶಗಳು ವಿನ್ಯಾಸದ ಆಧಾರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಆಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇಡಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದಂತಿರುವ ಚೌಕಟ್ಟು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ಮಾಹಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿದ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿರುವ ವರದಿಯು ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ವರದಿಯೇನೆಂದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡ ವಿವರಣೆಯೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ವರದಿಯು ಪೀಠಿಕೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿದರೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಸಲಹೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಉಪಕರಣಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಆಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ, ಸಮಂಜಸ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅಥವಾ ದಾಖಲುಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ನಾವು ಚೌಕಟ್ಟು, ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ತೀವ್ರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಇಡಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರೂಪುರೇಷೆಯೇ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಕಂಡರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿವರದಿಂದ ಆರಂಭದ ಹಂತವು ಎಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಿಯೆ, ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಆರಂಭದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಭಿಸಿರುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಈ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ಆದಷ್ಟೂ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧಕನು ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

೨. ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಥವಾ ಪ್ರಮೇಯ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿವುದೂ ಉಂಟು. ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದು. ಆದರೆ, ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಸಂಶೋಧನೆಯ

ಅಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕಂಥವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕರಣಗಳು ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವಾಗಲೂ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ವ್ಯಾಪಾಕವಾದುದಾದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಆಳವಾದುದು, ಎಂದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಬಗೆಗೆ ಏನೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಪೂರಕಾಂಶಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು (Assumptions), ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು (Concepts) ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಮೇಯಗಳು (Hypotheses). ಮೊದಲನೆಯದೂ, ಕೊನೆಯದೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೇ. ಗ್ರಹಿಕೆಗೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ತೆಳುವಾದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಾಧಿತವಾದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪುಂಜವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೀಗಿದೆ, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಗ್ರಹಿಸಿ, ಪರಿಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಏರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸಾಧಿತವಾದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಇವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಾನಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧಕನು ತನ್ನ ಜೀವನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಮೂಲಕ, ಅವರಿವರೊಡನೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದ ಚರ್ಚೆಯ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಜನಜೀವನದ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಆಂತರಿಕವಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥಿಂಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಂಥಿಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾವನೆ, ಈ ಕಲ್ಪನೆ, ಈ ಅನುಭವ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ನಮೂದಿಸಿದ ಬಡತನವನ್ನು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಇರಾದೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ದುರಾಡಳಿತೆಯಿಂದ ಬಡತನವು ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ; ದೂರಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದುದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಬಡತನ; ಬಡತನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯೆಂಬ ತೀವ್ರತರವಾಗದ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಲೇ ಬಡತನವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕೆಲವು ಆಕರಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆಕರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ

ಅರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದು ಅರಿವಾದಾಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಲು ಹೊರಟಿದೆಯೊ ಅಂಥ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ, ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡೇ ಸಂಶೋಧಕನು ಈ ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

೩. ಸೂಕ್ತ ಉಪಕರಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತು ನಿರ್ಧಾರವಾಯ್ತು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯ್ತು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯ್ತು, ಸೂಕ್ತವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ, ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಅವು ಹೇಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯ್ತು. ಸಂಶೋಧಕನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಳಗುಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದುಂಟು. ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸರಿಯಾದ ಬಲೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ? ಬಲೆಗಳ ದಾರಗಳು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು, ಅವು ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಯ್ದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೀರು ಮಾತ್ರವೇ ಸೋರಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ಮೀನುಗಳು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ, ಕಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಮೀನುಗಳ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ತೂಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ, ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾದ ಮೀನುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಲೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷಕಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಗ್ರಾಹಿ ಅಥವಾ ಶೆಡ್ಯೂಲ್

(Schedule), ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ (Questionnaire), ಸಂದರ್ಶನ ಕೈಪಿಡಿ (Interview guide), ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಪಕಗಳು (Scales).

ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಾಹಿತಿಯು ಯಾವಾವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಇದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವವರಾರು, ಅವರ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಏನೇನು, ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು, ಅವರ ವಸ್ತು-ವಡವೆಗಳು, ಅವರ ಆದಾಯ-ಖರ್ಚುಗಳು, ಅವರ ಬಂಧುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ-ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೆಡ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಯಾವ ತೆರನ ಮಾಹಿತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಈ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಅರೆಕೊರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ತೊಡಗಬೇಕು. ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಅದು ಇರಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಶೋಧಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಸಂಶೋಧಕನೇ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸೂತ್ರಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೆಡ್ಯೂಲಿಗೆ ಸರಿದೊರೆಯಾದದ್ದೇ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ. ಇದು ಶೆಡ್ಯೂಲಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇರುತ್ತವಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಂಥ, ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನೇರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿರಬಹುದು (Open ended) ಅಥವಾ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರಬಹುದು (Closed). ಈ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಮಾಹಿತಿದಾತರಿಗೆ (Informant) ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಲ ಸಂಶೋಧಕರೇ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಉಂಟು.

ಸಂದರ್ಶನ ಕೈಪಿಡಿಯು ಕೇವಲ ಆಯ್ದ ಕೆಲವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಮಾತ್ರವೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಆಳವಾಳವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಈ ಕೈಪಿಡಿಯು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದು ಅರಿವಾದಾಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಲು ಹೊರಟಿದೆಯೊ ಅಂಥ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ, ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡೇ ಸಂಶೋಧಕನು ಈ ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

೩. ಸೂಕ್ತ ಉಪಕರಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತು ನಿರ್ಧಾರವಾಯ್ತು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯ್ತು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯ್ತು, ಸೂಕ್ತವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ, ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಅವು ಹೇಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯ್ತು. ಸಂಶೋಧಕನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಳಗುಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದುಂಟು. ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸರಿಯಾದ ಬಲೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ? ಬಲೆಗಳ ದಾರಗಳು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು, ಅವು ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಯ್ದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೀರು ಮಾತ್ರವೇ ಸೋರಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ಮೀನುಗಳು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ, ಕಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಮೀನುಗಳ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ತೂಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ, ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾದ ಮೀನುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಲೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷಕಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಗ್ರಾಹಿ ಅಥವಾ ಶೆಡ್ಯೂಲ್

(Schedule), ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ (Questionnaire), ಸಂದರ್ಶನ ಕೈಪಿಡಿ (Interview guide), ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಪಕಗಳು (Scales).

ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಾಹಿತಿಯು ಯಾವಾವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಇದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವವರಾರು, ಅವರ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಏನೇನು, ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು, ಅವರ ವಸ್ತು-ವಡವೆಗಳು, ಅವರ ಆದಾಯ-ಖರ್ಚುಗಳು, ಅವರ ಬಂಧುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ-ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೆಡ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಯಾವ ತೆರನ ಮಾಹಿತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಈ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಅರೆಕೊರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ತೊಡಗಬೇಕು. ಶೆಡ್ಯೂಲನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಅದು ಇರಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಶೋಧಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಸಂಶೋಧಕನೇ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸೂತ್ರಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೆಡ್ಯೂಲಿಗೆ ಸರಿದೊರೆಯಾದದ್ದೇ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ. ಇದು ಶೆಡ್ಯೂಲಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇರುತ್ತವಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಂಥ, ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನೇರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿರಬಹುದು (Open ended) ಅಥವಾ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರಬಹುದು (Closed). ಈ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಮಾಹಿತಿದಾತರಿಗೆ (Informant) ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಲ ಸಂಶೋಧಕರೇ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಉಂಟು.

ಸಂದರ್ಶನ ಕೈಪಿಡಿಯು ಕೇವಲ ಆಯ್ದ ಕೆಲವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಮಾತ್ರವೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಆಳವಾಳವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಈ ಕೈಪಿಡಿಯು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ಮೊಕ್ತ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಬಳಸುವವರು ತುಂಬಾ ಚಾಣಾಕ್ಷರಾಗಿರಬೇಕು, ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಾಗಿರಬೇಕು.।

ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳ ಬಳಕೆಯಂತೂ ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕನು ಮನೋಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಳಿತು.

ಇದುವರೆಗೂ ನಮೂದಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ (Primary Data) ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ (Secondary Data) ಕೂಡಾ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದಿನಚರಿಗಳು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಕೈಬರಹಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಾನುಕ್ರಮಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಈ ಹಂತವು ಹೇಗೆ ಮಹತ್ವವೆನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು.

೪. ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು

ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲು ತೊಡಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ಆಯ್ದ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾದರಿಯು ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧಕನು ನಂಬಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು ಹಾಳತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಯಾವ ವ್ಯಾಕುಲವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ಒಂದು ಸಮೂಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ;

ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಜನ ಸಮೂಹದ, ಸಮುದಾಯದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜೀವಿತದ ಅಂಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬಹುದು. ಅದು ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊ, ಅವರ ಭಾಷೆಯೋ, ಅವರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳೊ, ಅವರ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳೊ, ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊ, ಅವರ ಸಾಂಬಂಧಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವೊ, ಯಾವುದೂ ಇದ್ದೀತು. ಅಂದರೆ, ಅವರ ಮನೋದೈಹಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಅಂಶವು ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಾಗಿರಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪದ್ದಿದ್ದು, ಅದರ ಅಮೂರ್ತತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಖಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಮೂರ್ತವು ಮೂರ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ; ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ; ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಖಚಿತತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರೊಳಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ತೊಡಗುವುದು ಜಾಣ್ಮೆಯ ಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರ (Primary source) ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಂಶೋಧಕ ಅಥವಾ ಆತನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿದಾತರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಫ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಬರಹಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ ಪ್ರಕಟವಾದ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ ಸಂಗತಿಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಆಕರಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ಶಿಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಯಾವ ಆಕರದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲೇಬೇಕು. ಈ ಸಂಗ್ರಹವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಸಂಶೋಧಕನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶೋಧದಿಂದ ನಡೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಈ ಎರಡು ರೀತಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಮಾಹಿತಿಯು ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕವಾದುದೇ ಆಗಿರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಬರೆಹದ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು. (ಉದಾ: ಮಾನವಕೃತ ವಸ್ತುಗಳು - Artefacts) ಇವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಇತರ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗಲೂ

ಅಲ್ಲಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ನೆರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗಲಂತೂ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧಕನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರೊಡನೆ ಅನುನಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು (Rapport) ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜನರು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ, ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಗಿಹಿಡಿಯದೆ ಮತ್ತು ತಿರುಚದೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆ ಇರಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡದೆ ಅವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಬೇಕು. ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗೊಂದಲವೂ, ಸಂಶಯವೂ, ಹೆದರಿಕೆಯೂ, ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಇರಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿದಾರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಗೌರವವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅದರಲ್ಲೂ ಪೂರೈಸಲಾಗದ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಕೂಡದು. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಒಳಿತು. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿದಾರನೇ ಬರೆದು ನೀಡಬಹುದು; ಸಂಶೋಧಕನೇ ಸಂದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ, ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಮೂಲಕ, ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದ ವೀಕ್ಷಣೆ (Participant and Non-Participant Observation) ಸಂಶೋಧಕನು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಮುಖ್ಯ ತಂತ್ರೋಪಾಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಮಹತ್ವವಿದೆಯೆಂದರೆ, ಇದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

೬. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ, ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ, ಕೋಷ್ಟೀಕರಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಆರನೆಯ ಮಜಲು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗುವುದು.

೭. ವರದಿ ತಯಾರಿಕೆ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿತವಾದ ಮಾಹಿತಿಯು ವಿವರವಾಗಿ ವರದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವರದಿಯು ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿಯವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ, ಓದುಗನ ಮನಂಬುಗುವ ಹಾಗೆ, ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಇದೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು

ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಬೇಕು; ಸೂಕ್ತ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳೂ ಉದ್ಧರಣೆಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಆಕರಗಳು, ವರದಿಯ ಗುರುತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ವರದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

೨

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಮನುಷ್ಯನು ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಅವನು ಪಡೆದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿ. ಇದು ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಕೇವಲ ಭೌತ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಮಾನವನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕಂಥದ್ದಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂಥದ್ದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು ಶುದ್ಧ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಬಹುದು, ಅಥವಾ ಆನ್ವಯಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನೂ ಒಂದು ಆಕರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನೇ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಕರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು 'ಮಾಹಿತಿ - ನಿವೇದಕ' ಅಥವಾ 'ಮಾಹಿತಿದಾತ' ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಂಶೋಧಕರು ಹೇಗೆ ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾಪಶುಗಳನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇಲಿಗಳನ್ನು, ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು, ಮೊಲಗಳನ್ನು, ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ, ಒಳಗನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ತಮ್ಮ 'ಒಳನೋಟ' ಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರವಾದ ಮನುಷ್ಯ

ಈಗಾಗಲೇ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರಗಳ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲೋ, ವರದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲೊ, ಬೇರೆ ತೆರೆನ ದಾಖಲೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲೋ, ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಶೋಧಕರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾದರೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹೊಚ್ಚಹೊಸ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಬೇಕಾದರೆ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಕ್ಕೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳೆಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜನರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಹಜ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೃತಕ, ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು, ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಲೋಕಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನೊ, ಸಂದರ್ಶಕ ಕೈಪಿಡಿಗಳನ್ನೊ, ತಃಖ್ತೆಲುಗಳನ್ನೊ, ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಬರಿಯ ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ, ಅದರಲ್ಲೂ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ, ಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಬೇಕಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧಕನು ಪರೀಕ್ಷಕನು ಜನರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೊ ಅಥವಾ ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆತೊ, ಅವಲೋಕಿಸಿಯೊ ಅವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಣ ಜೀವನದ ಪರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಇರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ಮಾಡಿದ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು, ಕನಸು ಆಶಯಗಳನ್ನು, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಎದುರಿಸುವ ಆಹ್ವಾನಗಳನ್ನು, ಕುಟುಂಬದ ಒಳ-ಹೊರಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು, ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ-ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನ - ಪಾತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದು.

ಸಂಗ್ರಹದ ಹದ್ಯಂತ್ರಗಳು

ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯ ಗೀಳು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಸಂಶೋಧಕನು ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಮರೆವೆಯಿಂದಲೊ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೊ, ಸಂಕೋಚ-ಭಯಗಳಿಂದಲೊ, ಮನದಾಳದಲ್ಲಿನ ಅಡೆ-ತಡೆಗಗಳಿಂದಲೊ, ನಂಬಿಕೊಂಡ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದಲೊ

ಜನರು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡದೇ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಕನು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಹಿತಿದಾರರನ್ನು, ಯಾರು ಅಧ್ಯಯನದ ಗುರಿಯಲ್ಲವೊ ಅಂಥವರನ್ನೂ, ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ, ಮರೆಮಾಚಿ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನೋಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಯೂ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದುಂಟು. ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಜಡವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಸಸ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಸುಲಭ. ಆದರೆ, ಚಂಚಲಮನದ, ಸಂಚಲನಾತ್ಮಕ ಸ್ವಭಾವದ ಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕೃತಕವಾಗಿ (ಸಹಜವೊ, ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ) ನಿಯಂತ್ರಿತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಜನರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುರ್ಚಿ ಚಿಂತಕರು ಜನರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಜನರ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದು, ತಮ್ಮ ಊಹೆಗಳನ್ನು, ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು, ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಷಡ್ಯಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಜನರಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅಥವಾ ಪ್ರಮೇಯದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯುದಯದ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತವಾದ, ಅಂದರೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ವಿಷಯವು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂಥ ಹುಡುಕಾಟ, ತಡಕಾಟ.

ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ

ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಮಾನವ ಕುಲ-ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಇತರ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಜನರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿಯೊ, ಒಂದು ತೆರನ ಪರಿಹಾರ ಅಥವಾ ಧಾರಣೆಯಾಗಿಯೊ, ಹಣವನ್ನೊ, ವಸ್ತುವನ್ನೊ, ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಜನರ ಸಮಯವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಸಹಜವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂದು ಬಗೆಯುವ ಹಣ-ವಸ್ತುಗಳು ವಿನಿಯೋಗದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವವರು ಮಾಹಿತಿದಾರರಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಕೊಡುವುದು ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೆದಕಬಹುದು. ಸಂಶೋಧನೆಯೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನ ವ್ಯವಹಾರವೆ? ಮಾಹಿತಿಗೆ, ಮಾಹಿತಿದಾರನ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಕೊನೆಗೆ ಮಾಹಿತಿದಾರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಈ ಮುಖವಾಗಿ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಏನೂ

ಕೊಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುವುದು ಇನ್ನೂ ಅನೈತಿಕವಲ್ಲವೆ? ಏನಾದರೂ ಪಡೆಯುವ ಅಮಿಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ತಮ್ಮ 'ಋಣ'ವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಇಲ್ಲವೆ, ಆಸೆಬುರುಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತೆಕಟ್ಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಜನರು 'ಮೋಸಮಾಡಲು' ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೈತಿಕ ವಾತಾವರಣವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅಳತೆಯೂ ಆಗುವುದುಂಟು. ಮಾಹಿತಿದಾರ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿದಾರನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವವನು ಅಥವಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನು ಸ್ಥಳೀಯ ಶೋಧಕನನ್ನು, ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು, ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸದೇ ಹೋಗುವುದುಂಟು, ಇದಕ್ಕೆ ತದ್-ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪರದೇಶೀಯನು ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧಕಿ ಬಂದರೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ನೀಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆಯೂ ಅನೈತಿಕವಾದದ್ದೆಂದೇ ಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿದಾರನು ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನು ಸಂಶೋಧಕನ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಲಾಭವಿದೆ, ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಆತನದ್ದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೊ ಅಷ್ಟನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗೆಗೇ ಅವನು ಆಲೋಚಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಹಲವಾರು ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ವಲಯದಲ್ಲಿ, ಜನರು ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗೆ ಅಪನಂಬುಗೆಯಿಂದ, ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂಬುದು ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹೊಣೆ

ಸಂಶೋಧನೆಯು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧಕನು ಮಾಹಿತಿದಾರನನ್ನು ಒಂದು ಆಕರವೆಂದು ಬಗೆಯುವುದೂ, ಮಾಹಿತಿದಾರನು ಸಂಶೋಧಕನನ್ನು ಶೋಧಕನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ, ಅವರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ಇರುವ ಸೇತುಗಟ್ಟಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಂದರವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೊಳಗೆ ಅನುನಯ ಸಂಬಂಧವು ಏರ್ಪಡದೇ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ವಗಳು ಜನರ ಸ್ವತ್ತುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ, ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ

ಭಾಗವಾಗಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಕ್ತರಾಗದೇ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಪನಂಬುಗೆಗಳೂ, ಶೋಷಣೆಯೂ, ಅಮಾನವೀಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸುವುದುಂಟು. ಅಂದರೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಶೋಧಕಾರ್ಯವು ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗದೇ ಹೋದರೆ ಅನೇಕ ಅಪರಿಹಾರ್ಯ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಗಂಟುಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ನಿಧಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವೇ ಸಂಪದ್‌ಭರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ತೋರಿಕೆಗೆ ಕೇವಲ ಕೆಲವರಿಗೇ ಉಪಯೋಗ ವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕಂಡರೂ ಆಳದಾಳದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಒಳಿತನ್ನು ಈ ಜ್ಞಾನ ನಿಧಿಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಜನರು ಸಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಬೆಳೆಸಿದ ನಿಧಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಒಳಿತು ಹುದುಗಿರುತ್ತದೆ, ಉದ್ಭವವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

೩

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಸಂಶೋಧನೆಯು, ಅದರಲ್ಲೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು, ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವಿಶೇಷ, ವಿಷಯ, ಅಂಶ, ಸಮಸ್ಯೆ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಅದರ ನಿಖರವಾದ ಸ್ವರೂಪ, ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ, ಚರ್ಯೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಇದರ ವಿವರವಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಏಳು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆರನೆಯ ಮಜಲು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅವಳಿ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ನಾವು ಗುರಿತಿಸಬಹುದು. ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿ (Comprehensive Approach) ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗ ದೃಷ್ಟಿ (Integrated Approach). ಇವು ಅವಿನಾಭಾವದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಎರಡೂ

ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ, ಅಕಳಂಕ ವಿಶುದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿ, ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತವಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಷಯ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಿಕ್ಕಾಗಿರುವ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸು, ಬಂದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸದಾ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಆತುರ, ಅನವಶ್ಯಕವಾದುದನ್ನು ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂದ ತ್ಯಜಿಸುವ ನಿರಂಜನತ್ವ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳು. ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಈ ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಮೂಲೆಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಅಸಮಗ್ರವಾಗುತ್ತದೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗಗಳಿಗಿರುವ ಅಖಂಡತ್ವ. ಅಂದರೆ, ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಭಾಗ - ವಿಭಾಗಗಳು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಪಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷಾಂಶಗಳೆಂದು, ಅವು ಕೇವಲ ಅಥವಾ ನಿರುಪಾಧಿಕಗಳಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯು ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಖಂಡ ಅಥವಾ ಅಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳು ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ದುಷ್ಟ-ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ,

ಈ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರಗೊಂಡು ರೂಪಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಮೂಲತಃ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ. ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಗುರುತಿಸಬಹುದು: ಜಡವಸ್ತುನಿಕರ, ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ ಮತ್ತು ಮನುಕುಲ. ಇವು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಜಡವಸ್ತುಗಳಾದ ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣುಗಳು, ನೀರು-ಬೆಳಕುಗಳು, ಗಾಳಿ-ಆಕಾಶಗಳು ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ, ನೀರಿನ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಅಳಿದು ಹೋಗುವ ಗಿಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಜೀವ ಪಡೆದಿವೆ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಚಲನ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಅವುಗಳ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಅನ್ವಯ) ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಚಲಿಸುತ್ತವೆ, ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ,

ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಜಡ-ಶರೀರ, ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರಾಣ, ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣವಿರುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಸ್ಯಗಳಂತೆ ಇವೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಪಂದನವು ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾದದ್ದು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನುಜಕುಲ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಜಡದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ, ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಪ್ರಜ್ಞೆ, ವಿವೇಕ, ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವೈಶಿಷ್ಟವೇ ಅನ್ಯ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಹೊರಗನ್ನೂ ಒಳಗನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ, ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಹೊರ-ಒಳಗನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ, ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಬಾಹ್ಯಾಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭೂತವನ್ನು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು, ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ, ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿತ ರೂಪ-ದಿಕ್ಕನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳು ಮನುಷ್ಯನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಚಿಂತಿಸಿ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡುದುದರ ಪರಿಣಾಮ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವುಗಳೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಅವನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳ ಅರಿವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅರಿವಿನಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ, ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ನಿಜರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯ, ಎಂದು ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಅವಳಿ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯು ತಳಹದಿಯಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಇವು ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವು ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆ (Pure Research)ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ (Applied Research).ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳಂತೆ ಇವು ಕೂಡಾ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವು ನಿಗಮನ ತರ್ಕ (Deductive Logic) ಮತ್ತು ಅನುಗಮನ ಅನುಮಿತಿ ತರ್ಕ (Inductive Logic) ಇವುಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡಿದಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ, ಅಕಳಂಕ ವಿಶುದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿ, ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತವಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಷಯ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಲಿಕ್ಕಾಗಿರುವ ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸು, ಬಂದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸದಾ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಕಷಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಆತುರ, ಅನವಶ್ಯಕವಾದುದನ್ನು ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂದ ತ್ಯಜಿಸುವ ನಿರಂಜನತ್ವ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳು. ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಈ ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಮೂಲೆಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಅಸಮಗ್ರವಾಗುತ್ತದೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗಗಳಿಗಿರುವ ಅಖಂಡತ್ವ. ಅಂದರೆ, ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಭಾಗ - ವಿಭಾಗಗಳು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಪಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷಾಂಶಗಳೆಂದು, ಅವು ಕೇವಲ ಅಥವಾ ನಿರುಪಾಧಿಕಗಳಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯು ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಖಂಡ ಅಥವಾ ಅಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳು ವಿರೂಪಗೊಂಡು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ದುಷ್ಟ-ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರಗೊಂಡು ರೂಪಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಮೂಲತಃ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಗುರುತಿಸಬಹುದು: ಜಡವಸ್ತುನಿಕರ, ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ ಮತ್ತು ಮನುಕುಲ. ಇವು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಜಡವಸ್ತುಗಳಾದ ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣುಗಳು, ನೀರು-ಬೆಳಕುಗಳು, ಗಾಳಿ-ಆಕಾಶಗಳು ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ, ನೀರಿನ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಅಳಿದು ಹೋಗುವ ಗಿಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಜೀವ ಪಡೆದಿವೆ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಚಲನ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಅವುಗಳ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಅನ್ವಯ) ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಚಲಿಸುತ್ತವೆ, ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ,

ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಜಡ-ಶರೀರ, ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರಾಣ, ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣವಿರುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಸ್ಯಗಳಂತೆ ಇವೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಪಂದನವು ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾದದ್ದು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನುಜಕುಲ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಜಡದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ, ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಪ್ರಜ್ಞೆ, ವಿವೇಕ, ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವೈಶಿಷ್ಟವೇ ಅನ್ಯ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಹೊರಗನ್ನೂ ಒಳಗನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ, ಅನ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಹೊರ-ಒಳಗನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ, ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಬಾಹ್ಯಾಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭೂತವನ್ನು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು, ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವ, ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿತ ರೂಪ-ದಿಕ್ಕನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳು ಮನುಷ್ಯನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಚಿಂತಿಸಿ, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡುದುದರ ಪರಿಣಾಮ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವುಗಳೆಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಅವನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳ ಅರಿವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅರಿವಿನಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ, ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ನಿಜರೂಪದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯ, ಎಂದು ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಅವಳಿ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಯು ತಳಹದಿಯಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಇವು ಬೇಕೇ ಬೇಕು.

ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವು ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆ (Pure Research)ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ (Applied Research).ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಅಖಂಡ ಮಾರ್ಗದೃಷ್ಟಿಗಳಂತೆ ಇವು ಕೂಡಾ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವು ನಿಗಮನ ತರ್ಕ (Deductive Logic) ಮತ್ತು ಅನುಗಮನ ಅನುಮಿತಿ ತರ್ಕ (Inductive Logic) ಇವುಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡಿದಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ನಾಲ್ಕೂ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಾದರೆ, ಮಾನವನ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ವಿಪರೀತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಸರಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಡವಸ್ತು ನಿಕರ ಮಾತ್ರವೇ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ತಾನು ಎಷ್ಟೇ ಬಲ್ಲಿದನೆಂದು ಬಗೆದಿದ್ದರೂ ಮಾನವನು ಇತರ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ವಿಪರೀತ ಕೊನೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಅವಲಂಬನ ಪರಿಮಾಣದ ಶ್ರೇಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನು ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನಿಗಿರುವ ಅದಮ್ಯ ಕುತೂಹಲ, ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಆತುರ, ವಿಶ್ವದ ರಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲ, ಯಾವ ಯಾವ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ ಇರುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಕೂತೂಹಲವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಣಿಸುವ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆ, ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಉಣ್ಣುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೈಗೂಳ್ಳುವ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು ಮತ್ತು ಮಾನವೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅನುಗಮನ ಅನುಮಿತಿಯ ತರ್ಕದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ನಿಗಮನ ತರ್ಕದಿಂದ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೂತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡ, ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ

ಅರಿತುಕೊಂಡ ಹಲವಾರು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯಗಳು ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ, ಗುಂಪು, ಕುಟುಂಬ, ಬಳಗ, ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರದೇಶ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕ - ರಾಜಕೀಯ - ಧಾರ್ಮಿಕ -ಐತಿಹಾಸಿಕ -ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳು, ಜಾನಪದ, ಭಾಷೆ, ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳು, ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು, ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಒಲವು-ನಿಲುವುಗಳು, ಆಂದೋಲನಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾನವ ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಸಂಶೋಧಕನ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಶುದ್ಧವಾದುದಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅನ್ವಯಿಕವಾಗಿರಬಹುದು.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಆಗಿರಲಿ,ಅದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿರಬೇಕು, ವೈಧಾನಿಕವಾಗಿರಬೇಕು, ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿರಬೇಕು, ಒಪ್ಪಿತ ನಿಯಮಗಳಿಗಣುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೇನೇ ನಂಬುಗೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ವಸ್ತುವಿನ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪರಮ ಗುರಿ ಅಥವಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಆ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದು. ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪದೇ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿದ್ದರೂ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ನಿಯಮಬದ್ಧ ಅಥವಾ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಸಂಶೋಧಕನು ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬಂದು ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟು. ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋದನೆಯು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಮಾನ್ಯವಾದವುಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ, ಆಗಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿರುಚಿ ಅರ್ಥೈಸಲು ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲ.

ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ, ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿರುವುದು

ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಸ್ತುಗಳ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಚಯದ ಬದಲು ವಸ್ತುಗಳ ವಿಕೃತ ನೆಳಲುಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗುರಿಯು ವಿಫಲವಾಯಿತೆಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಕೆಲವು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳು

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂದುಗೊಂದುಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿಯು ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪರಮ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾದರೂ ಮಹತ್ವವೆನ್ನಿಸದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿ ಜರಡಿ ಹಿಡಿದು ಅವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಮುಂದೆ ಇದೇ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಇತರೇ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿಯಾಗಲಿ ಆ ಅಂಶಗಳು ಬೇಕಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ರಕ್ಷಿಸಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅನಂತರ ಹಳಹಳಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಈ ತೆರನ ಜರಡಿ ಹಿಡಿದ ನಂತರ ದೊರೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕ ಮಾಹಿತಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಚರ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುಂಪಾಗಿಸಿ, ವಿಂಗಡಿಸಿ, ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಗುಣವಿಶೇಷದಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕ್ರಮವು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಗುಣಾಂಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಗುಣಾಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮರು ವಿಂಗಡಣೆ ಅಥವಾ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಇಂಥ ವರ್ಗೀಕರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಇನ್ನೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆಂಬ ತೃಪ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂಗತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಮಾಣಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ, ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದು ಅಮೂರ್ತವು ಮೂರ್ತತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಮೂರ್ತತ್ವವನ್ನು ಮೂರ್ತತ್ವಗೊಳಿಸುವಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ, ಗುಣಾಂಶವನ್ನು ಪರಿಮಾಣಾಂಶವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದೆಂದು ಅರ್ಥ. ಗುಣಾಂಶ ಭೂಯಿಷ್ಠ (Qualitative) ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಪರಿಮಾಣಾಂಶ ಭೂಯಿಷ್ಠ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ (Quantitative Analysis) ವಸ್ತು ಸಂಗತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನವು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫುಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವರ್ಗೀಕರಣಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರಳ, ನೇರ (Simple) ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣ ಮತ್ತು

ಮಿಶ್ರ (Cross) ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣವು ಸಂಗತ್ಯಾಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಆವೃತ್ತಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ತೀವ್ರ (High) ಮತ್ತು ಮಂದ (Low) ಪರಿಮಾಣಕಂಪನದ (Frequency) ಅರಿವು ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠತೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಹಿಂದಾಗಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯು ಬಲಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಸ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ನಿಕಷವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಮಾಣೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಅಥವಾ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವ (Distribution), ಶೇಕಡಾನ್ವಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ, ಸರಾಸರಿಗಳನ್ನು (Averages) ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ, ಅಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಚದುರೋಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ (Dispersion), ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡುವ (Measures of Dispersion), ಚಲನಾಂಶಗಳು (Variables) ಹೇಗೆ ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಸಂಬಂಧೀಕರಣಕ್ಕೆ (Correlation) ಒಳಗಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳ ಸಹಕಾರಕ ಸಂಬಂಧೀಕರಣದ (Co-efficient Correlation) ಸ್ಥಿತಿ ಏನು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಗೂ ಹಲವಾರು ವಿಶೇಷಕಗಳು (Attributes) ಇರುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಲಾಗುವುದು.

ದತ್ತಾಂಶ ಅಥವಾ ಪಡೆದ ವಸ್ತ್ವಂಶಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಸತ್ವವು ಸ್ಫುಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೆರನ ಸಂಸ್ಕರಣವು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಂದು ತೆರನ ಗುರುತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ, ಅಧಿಕೃತತೆ ಬರುತ್ತದೆ, ನಂಬಲರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ, ಸ್ಥಿರಗೊಂಡು ಖಚಿತತೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತ್ವಂಶಗಳನ್ನು ಅಥವ ಚಲನಂಶಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಮಜಲು. ಇದುವರೆಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಿದ ಚಲನಂಶಗಳು, ಆವೃತ್ತಿ ಸಂಖ್ಯಾಕಂಪನ, ಆವೃತ್ತಿ ಪರಿಮಾಣ ವಿತರಣೆ, ಚದುರೋಟದ ಮಾಪನ, ಸರಾಸರಿ, ಶೇಕಡಾಂಶ, ಸಂಬಂಧೀಕರಣ, ಸಹಾಕಾರಕ ಸಂಬಂಧೀಕರಣ, ವಿಶೇಷಕ, ಸರಳ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಾವು ವಸ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಏನನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು, ಹೇಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಏನನ್ನು

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಸದಾ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಳಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮಜಲು, ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆಲೋಚನೆಯು ಸುಳಿದಂದಿನಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವವರೆಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಂಗಗಳಾದ ಶೋಧನಾ ರೂಪುರೇಷೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ವಿಧಾನ-ತಂತ್ರಗಳು, ನೈಪುಣ್ಯತೆಗಳು, ಮಾಪನಗಳು, ಸೂತ್ರಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತು, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಸ್ತಿನ ಆಶಯಗಳು, ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪರಿಣತರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಹಕಾರಿಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸರಳವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ; ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನೇಯುವ ಕಾರ್ಯ. ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ತುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಿ, ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತುಂಡಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಆ ವಿಶೇಷಕಗಳನ್ನು ಹಿಂಜಿ ಹಿಂಜಿ ಅವುಗಳ ಎಳೆಎಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಳೆದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಅಂಗಾಂಶಗಳು. ಈ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯ ತುಂಡುಗಳ ವಿಶೇಷಕಗಳ ಗುಣಾವಲೋಕನವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಣುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗುಣವು ಅನೇಕ ಅಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತುಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಶವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಕಾರನು ತುಂಡರಿಸಿ, ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ದೂರದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ತುಂಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಶ್ರಮ ಸಾಹಸದ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ತುಂಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳ ಎಳೆಯ ಸೆಳಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸೆಳಕಿನೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಆ ಎಲ್ಲ ಎಳೆಗಳನ್ನು ತಳಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಜೇಡರವನು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ. ಸಂಶೋಧಕನು ಆ ಮೊದಲೇ ಗುರುತಿಸಿ, ಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಗುಮಾಡಿದ ಚಲನಾಂಶಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಾರಣ-ಪರಿಮಾಣಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಂತೂ ಇಂಥದೇ ಕಾರಣವು ಇಂಥದೇ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ

ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾರಣವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾರಣವು ಗುಣ-ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿವು ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಾರಣವು ಒಂದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಅಂದರೆ, ಒಂದು ಕಾರಣವು ಅನೇಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಇಂಥದೇ ಆದ ಏಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳ ಪುಂಜ ಅನೇಕ ಪರಿಮಾಣ ಪುಂಜಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಪುಂಜದಲ್ಲಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಅಂಶಗಳು ತಮ್ಮ ಗುಣ-ಗಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಪರಿಮಾಣ ಪುಂಜದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಂತೂ ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮ ಜೋಡಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಣಾಮವೂ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೂ, ಪರಿಣಾಮವು ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾರಣವು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ, ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೂ, ಪರಿಣಾಮವು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೂ, ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವು ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಣಾಮದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಕಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕಾರಣವು ಬೇರೆ ಕಾರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾರಣ - ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಚಲನಾಂಶಗಳ ವಿಶೇಷಕಗಳು ಪಾರಸ್ಪರಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗಣುವಾಗಿ ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪಾತ್ರಪಲ್ಲಟದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧಕನು ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಚಲನಾಂಶಗಳೊಳಗಿನ ಸಹಕಾರಕ ಸಂಬಂಧೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಸ್ತುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಅವುಗಳೊಳಗೆ

ನಡೆಯುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರನು ವಿವರಿಸಬೇಕು.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ ವಸ್ತುಗಳ ವಿವರಣೆಯೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಅನೂಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಊಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೂ, ಆನುಭವಿಕ ಸತ್ಯಗಳೂ ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸರಳವಾದವುಗಳಲ್ಲ, ಅವು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಯ್ದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಭಾಷೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನವಾಗದೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಓದಿದಂತೆಲ್ಲಾ ರಹಸ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ವಿಪರೀತಾರ್ಥ ಉಂಟಾದರೆ ಆಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕೀರ್ಣ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಸಂಕೀರ್ಣ ಅನುಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಮಿತಿಗಳ, ಅದರ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ, ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತಿಯ, ನಾನಾರ್ಥ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅರಿವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರನಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಾಗೆಹಾಗೆಯೇ ವಿವರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರನಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನಿಗಿರುವ ಭಾಷಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಅಳತೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಮಿತಿ- ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣ ನೆರವೇರದೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ವರದಿಯು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾರ್ಥಕ ಫಲ. ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ, ವರದಿಯೊಳಗೆ ಸಂವಿಧಾನಗೊಂಡ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನ ವಿವರಗಳು, ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ಕೋಷ್ಟಕಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡು ಪಡಿಯೊಬ್ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಸ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅದಷ್ಟೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ, ನೇರವಾಗಿ ಓದುಗನಿಗೆ ಮತ್ತು ಶೋಧಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಬರೆಹ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಬರೆಹವು ರೂಕ್ಷ ಜಡವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂದೀತು, ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ವಿವರಣೆಯು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ತಣಿಸುವಂತಿಬೇಕು. ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವನಿತು ಪರಿಣಾಮಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅನ್ಯ ವರದಿಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ಬರೆಹವು ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯ ಭಾಷೆ

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಂಶೋಧಕನು ತನ್ನ ಶೋಧಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ, ಅವನ್ನು ವರದಿಯ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸಂಶೋಧಕನು ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ವರದಿಯ ಭಾಷೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಭಾಷೆ. ಭಾಷೆಯು ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಎಂಬುದನ್ನು ವರದಿಗಾರನೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆತನು ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

೧. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ನಿಖರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳಿಗೆ ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥ ಇರದಂತೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

೨. ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಶಬ್ಧಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗದಂತೆ, ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ, ಶಬ್ದವ್ಯರ್ಥ ಆಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕು.

೩. ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಸತ್ವಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವಾಗದ ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

೪. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯು ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಅವು ವರದಿಯ ಭಾಷೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

೫. ವಾಕ್ಯಗಳು ಅದಷ್ಟೂ ಸರಳವಾಗಿ, ಆದರೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

೬. ಭಾಷೆಯು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದರೂ ರೂಕ್ಷವಾಗಿರದೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ, ರಸವತ್ತಾಗಿ, ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಆತುರ, ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

೭. ಭಾಷೆಯು ಅಡಕವಾಗಿ, ಮೊನಚಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕರವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.

೮. ವರದಿಯ ಭಾಷೆಯು ವಿಷಯದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಬಹು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತೆ, ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡಬೇಕು.

೯. ವರದಿಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯು ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಂಡಿದೆ, ಶಬ್ದ ಶಬ್ದದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ವರದಿಗಾರನು ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನವು ಓದುಗನಿಗೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು.

೧೦. ವರದಿಯ ಭಾಷೆಯು ಆ ನುಡಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ, ಅದರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಮಂಟಪ ಮಾಲೆ

೩

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅರಿವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉದ್ದೇಶ. ನಾವು ನಮ್ಮನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಲು, ಒಬ್ಬರ ಅರಿವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಮಂಟಪವೆಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿದ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತೆ ನಿಮಗೂ ಲಾಭ ದಾಯಕವಾಗಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕಡಮೆ ಬೆಲೆಯ ಕಿರು ಪುಸ್ತಿಕೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಿಕೆ ನಿಮಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದರೆ ನಮಗೆ ಸಂತೋಷ.

– ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ
ಕುಲಪತಿಗಳು

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ – ೫೮೩ ೨೭೭